

» D O B R A K N J I G A ? — L E K **T I R A**
Z A V I I I R A Z R E D O S N O V N E Š K O L E

UREDNIK
BRANKO BRAJENOVIC

IZDAVAČKO PODUZEĆE »ŠKOLSKA KNJIGA« ZAGREB

VESNA PARUN

KONJANIK

IZBOR PJESAMA

PRILEDILA
KARMEN MILACIĆ

IV izdanje

ZAGREB 1969

Stručni recenzenti

.Asja Petrović
Rudolf Travinić

Ilustrirao
Fedor Vaić

Nacrt za naslovnu stranu
Boris Dogan

Odobrio Savjet za prosvjetu NRH
rješenjem br 07-2411/1 **od** 5. VII 1961

Vesna Parun je, nema sumnje, jedna od najistaknutijih pjesničkih ličnosti u hrvatskoj književnosti poslije rata.

Rodila se 10. travnja 1922. na otoku Zlarinu kod Šibenika, gdje je završila prvi razred osnovne škole a nastavila je školu u Biogradu na moru i na otoku Visu. Vesna je iz činovničke porodice koja se često selila po malim mjestima srednje Dalmacije. Gimnaziju je započela u Šibeniku, a završila u Splitu. U jesen 1940. godine upisala je romanistiku na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, ali već iduće, 1941. godine prekida studij i nastavlja ga tek

poslije oslobođenja. Na izgradnji omladinske pruge Samac — Sarajevo oboljela je od tifusa i nakon toga prekinula studiranje.

Prvu knjigu pjesama. *Zore i vihori*, objavila je 1947. otkrivši svoj bogati doživljajni svijet, nemire iz kojih izvire i od kojih živi njena poezija. Od tada je Vesna objavila još jedanaest zbirki, i to: *Pjesme*, *Crna maslina*, *Vidrama vjerna*, *Ropstvo*, *Pusti da otpočinem Koralj vraćen moru*, *Ti i nikad*, *Bila sam dječak*, *Jao jutro*, *Pjesme*, *Vjetar Trakije*, *Gong*.

Djetinjstvo, rodoljublje i ljubav osnovne su teme njene prve knjige, ali se njim? i kasnije, obogaćena novim iskustvima, neminovno vraća.

Pjesme u kojima se poetski vraća djetinjstvu pune su izvanredno spontanih slika koje se stapaju neposredno, te doživljajima iz tih dana daju lepršav ritam, lakoću, ponesenost. Te su pjesme prozračne jer je u njima sačuvan san djeteta, ostala je slika života onakva kakvu je vide i mogu vidjeti samo zaneseno dijete i daroviti pjesnici. I kao što se djeca u njenim pjesmama »naga i čista kao ribnjak« vide »u oku livade, u mreži paukovoju«, tako se i doživljaji Vesne Parun ogledaju u svim njenim pjesmama, bilo da piše o seobama ili oblacima, livadama, kiši i pticama, bilo da spominje ruku svoje majke i prisjeća se bajke o zlatnoj jabuci.

Djetinjstvo i poezija bili su nerazdvojni u životu. Ostali su zajedno i u stihovima nježnim, pomalo obojenim sjetom, iako ima sunca u svakoj pjesmi

Osjetljiva, a nadasve sasvim iskrena, Vesna Parun je duboko doživjela ratne dane. Vraćajući se tim doživljajima, postaje tužna. Kad misli na čovjeka stradalnika, riječ joj je meka, blaga, sestrinska. U stihovima se javlja briznost. Htjela bi da spriječi nesreću > nježno poručuje: »Nemojte umrijeti u rovu. Mnogo je sunca na proplancima«. Čak i u ovom jednom jedincatom stihu prisutna je sva filozofija Vesne Parun, njeno poimanje i priznavanje života.

Kad direktno govori o ratu i neprijatelju, riječ joj postaje tvrda, oštra, nemilosrdna. Riječi su udarci. To se odmah osjeti u stihu, u ritmu ne samo cjelovite pjesme nego i u cigle tri ili četir. riječi, kao na primjer kad izreče: »Tuđin je glad. .« ili »Rat je otrovao dan ..«

I u prvom slučaju kad se javlja mekoća, jer je riječ nježna, i u ovom drugom kad je riječ sasvim drugačija, doživljaj je nepobitan, potpun, a pjesme su proživljene i snažne.

Rat je razbio mnoge iluzije, rat je otkrio surova naličja i vučje odnose među ljudima: iz takvog doživljaja zlog vremena, iz sjećanja na snove iz djetinjstva i punog doživljavanja ratnih dana javlja se rodoljubiva poezija Vesne Parun u kojoj se legenda i stvarnost dodiruju. U neprijatelju koji je otrovao djetinjstvo i prvu mladost prepoznaje neprijatelja iz mitova i starih priča, pa je poetski nemir jači. Dovoljno je navesti samo nekoliko stihova da se osjeti ne samo jačina njenog poetskog nemira nego i snaga izraza, misaonost i optimizam;

*O, prenite se, basne, strništa, brzaci,
dižite se tmurni
iz blata i krvi!
Slavoluci lave, zemljotresi crni,
Vrbasi, Korane,
Cetine i Sane!
Zaurajte vode, progutajte strvi!
Iz korita gluhih, rajo, rode,
Vrvi!*

I još nešto: osjeća se u ovim stihovima nadvladavanje tuge kojom odišu njene pjesme o danima iz rata. Prvi je doživljaj izazvao zaprepaštenje i izmamio krik; drugi, dublji doživljaj je nanio bol i rastužio je, a saznanje je potpunije pa otuda revolt i opredjeljenje za borbu protiv zla. I zato neminovno glas postaje snažan i stihovi više nisu u ritmu naricaljke nego su poklič i ohrabrenje. Da se prostru osunčani vidici. Da se živi. To puno priznavanje života i želja da on bude što topliji, što vedriji javlja se osobito u rodoljubnim pjesmama koje izražavaju naš mirni, poslijeratni život.

A život se priznaje i u ljubavnoj lirici, u veoma brojnim pjesmama, bez obzira da li su one odjeci radosnih ili tužnih raspoloženja. Sv₀ je ljubavna lirika Vesne Parun himna toj najljepšoj ljudskoj sposobnosti, sposobnosti voljenja. Ljubav je svjetlost i bogatstvo života:

*Ako je život rijeka što teče,
ljubav je zlato nataloženo.*

I doživljaj prirode često se javlja u lirici Vesne Parun. Pjesme u kojima izražav-. svoj unutrašnji osjećaj povezanosti s prirodom imaju prizvuk bajke. Govoreći o prirodi, ona često govori o čovjeku, o životu, o vječitoj ljudskoj čežnji za dobrotom i ljubavlju, za radošću, slobodom i mirom. Etika i humanizar Vesne Parun prisutni su u svim vrstama njene poezije. Njeno povjerenje u život, u čovjeka i ljubav neuništivo je i pored često gorkog iskustva. Ona to lijepo kaže u pjesmi »Elegija«:

*Jer vječnoj mijeni usprkos, ja znam da moram naći prije
nego napustim ovu zemlju i ovo nebo
cvijet koji će zadržati bezazlenost
i ljubav koja neće prestati*

Vesna Paran piše i pjesme za djecu, pjesme kojima se veseli, kao što sama reče »kao dijete što se veseli novim igračkama«. I tu se javljaju značajke Vesne Paran kao čovjeka i kao pjesnika humanizam, emocionalnost, smisao za životne radosti i razigrana mašta. Objavila je više knjiga pjesama za djecu. *Patka Zlatka*, *Zec mudrijan*, *Tuga i radost šume*, *Kornjačin oklop*, *Mačak Džingiskan* i *Miki Trasi*.

Stih Vesne Parun je živ bogat, muzikalan a uz to veoma jednostavan. Osvaja čitaoca svojom ljepotom i kad je ispisan po zakonima metrike jednako kao i onda kada je potekao sasvim slobodno.

Vesna Parun poetski je ispisala svoju autobiografiju, čuvajući u doživljajima vijeme i odnose, sredinu u kojoj je rasla od Zlarina gdje se rodila do Zagreba gdje danas živi.

Bio je maj Prvi maj u slobodi. Tragovi rata još su se svuda raspoznavali: sloboda ih nije mogla tako brzo uništiti. No ona, Sloboda, osvanula je najčistija u meni samoj, obasjavši daleke dane mog djetinjstva, od kojih ne je rat nepovratno bio odijelio. U naglo iskrsljaj tišini zavaljela sam blage ceste i cvjetne livade onom ljubavlju kojom se samo u djetinjstvu pejzaž osjeća i voli. Još juče je oblak nosio tek kišu koja je vlažila partizanske putove. još juče su željeznice vukle bojnu opremu i zarobljenike; i najedanput, i željeznica i oblak i cesta, pa i same zvijezde, prestali su do ortakuju s ratom, ukazavši se mojoj mašti u posve nevinijem svjetlu — drage lijepe slike uz koje se može sanjariti i biti sretan, spokojan. svoj. Zahvalnost je nizala pjesme, željeznica je ponovo jurila brežuljcima djetinjstva, osamljeni oblak uljepšao je večer, a ceste su tako rječito vodile u budućnost, da su ni se, tihe i slobodne, činile kao san. Očistivši zemlju od neprijatelja, Sloboda je u meni oslobodila djetinjstvo isto onako kao što je pejzažu vratila dušu, nevinost, boju.

**Ruka moje majke kao jedro bijelo, krilo blage vuge.
Sjećaš li se bajke o jabuci zlatnoj, mjesečeve duge?**

**Na ljuljački grani, prozirnoj od snijega, mekanoj do tuge,
oči moje predu razgovore tihe. uspavanke duge.**

**Putuju bunari, puni teške vode, u neznanu luku.
Pjesma moje majke, ivančica bijela, vodi me za ruku.**

vuga — ptica pjevica, vrlo živih boja

BILA SAM DJEČAK

U mjesečinu me je skrila
večer, utrnuvši svijeće.
Svu noć sam zamišljena snila
u modroj šumi kroz drveće.

Bila sam zrno rumena grožđa
u zubima sred poljubaca;
lisica utekla iz gvozda;
dječak, što praćkom poklike baca:

i ujed pjesme nasred čela;
šarena mačka u košari igre.
Šta nisam bila, šta nisam smjela,
zrcalo ribe u zjenici vidre!

DIJETE I LIVADA

Samo dijete jasno čuje u mahovini
treptaj brzog proljeća, cvrkut **u** perju vodomara.
Za potocima luta, sa smrekama se cjeliva na suncu,
dok oči poprimaju boju bliskog brijega

Dijete smijehom umije da tka ljepotu jutra,
ne mareći za trajnost nekog zvuka
razapeta slučajno, na vjetru.

Djeca su jeke utrnulih stvari.
Naga i čista kao ribnjak, ona vide sebe
u oku livade, u mreži paukovoju.

vodomar — mala Šarena ntičica koja gradi gnijezda uz vodu

BRAT I SESTRA

Vjetar, crkveni sat, plašilo djece u tami.
Kiša, odjednom noć. a mi smo sasvim sami

Na zidu kukavica, smrknuto pusto ogledalo.
Iz zaključane sobe oko je nečije gledalo.

Lukavi tragovi lovca, na vratima tiho kucanje.
U srcu fijuk mora, parobrod, mrko svjetlucanje.

A vani prazna obala, žuti toranj do neoa.
Kud li je otišla mati? Mi bi vrućega hljeba.

ŽELJEZNICA IZ BREŽULJAKA DJETINJSTVA

Između zrelih jabuka prolazi moja željeznica;
mekane šume omorikove miruju na suncu.
Tetošave šturkom i talasavim granama,
uspravane šume. ja ih ljubim niežno kao pučinu.

Blago popodnevu. ono počiva na zlatnim bundevama!
Oduvijek tako počiva, a ljudi umiru na putu;
tanki nečuini oblaci.

Nikad više nećemo vidjeti ove sjenke
u dolini obasjane jeseni.
Skoro će biti obrani kukuruzi.
Kraj zatvorenih vrata krave će mukati tužnije.

IZ STARE CRTANKE

Kako su smiješni oblaci, kusorepe vjeverice¹
Vidim prozore bez kuća i dimnjak privezan uz magarca.
Dunuo je vjetar Bojim se: poljuljat će oblake'
Mogli bi se razbiti.

Onda bi mati tukla mališe
borovom cjepanicom;
a cipelarov Miško plakao bi cijeli dan u podrumu
kao lani kad je izgubio zviždaljku

Mali dječaci iz predgrađa igraju se kišom u žlijebu.
Bosonogi ciče u blatu, grade čudne svjetove
palcem i željeznicom

Oblaci su igračke za lutke i brade za patuljke.
Oblaci prolaze:

to je prosta rečenica.

SEOBE

Dječak je razvezao zmaja. Promijenio se krajolik:
lišće je sasvim čudno, kao u jesen.
Nerazumljive riječi i nebo strano nad gradom.
Daleko je ostao most i podne zavičaja;
dim vijuga nad raskršćima.

Ravna je zemlja, a mali ljudi sele, sele:
na zapad, na istok, i nigdje kraja.
Natovariše žene na leđa djecu i sitne puževe,
u iznošenim torbama Među cvijećem na prozoru
ostao je lakat nečiji; ili samo priviđenje.

Kiše su zatrpale predio nepoznata bilja.
Glas tuži u blizini: za crnim mindušama
izgubljena djevojčica.

Zalepetalo je sunce na pijesku perjanicom
zlatnih kolibrića.
Pokažite nam put, vjetrenjače! Mi idemo bez prestanka
za hljeбом, za oblacima.

minduša — naušnica, obodac

NEKAD U JASNE VEČERI

Nekad, u jasne večeri djetinjstva,
kad gledah prvo blistanje sa svoda,
u moje zjene rosnije od lista
udomila se beskrajna priroda.

Nitko mi nije branio da lovim
u ribnjacima potoka zelenih,
ni pokraj mirnih oblaka da plovim
na površini voda zasjenjenih

Polako se otkrivalo mom uhu
čudesno stablo govora i milja.
I mišljah u svom bezazlenom duhu
da ljudi rastu tiho poput bilja.

I bijah dijete, tanano i bijelo,
i bijah sunčev sjaj, i kaplja kiše.
I mislilo je malo tužno tijelo
da ljudi žive od goluba tiše.

OBLACI KIŠNI

Oblaci kišni, pljuskovi u vinogradu,
vlakovi puni podnevnoga cvijeća!
Pod jabukom počivam u hladu,
jedna se grana mog djetinjstva sjeća.

Grad-proljeće sa stupovima bijelim,
nečujni grad od zelenih kristala,
ko divna školjka ustaje sa žala,
ja ruku pružam, dotaći ga želim.

A svod je čist od jutarnjeg zraka,
i sve je mirno, modro, redom blista.
Od male bijele povorke dječaka -
do rane pjesme prvih traktorista.

Svud šuma lista ispod mojih nogu,
srne i ptice na prag mi dolaze.
Pod oblacima prepoznat ne mogu
djetinjstva moga bojažljive staze.

NA POSTELJI MOJOJ

Na postelji mojoj dim svijeće je sjao,
i šumjelo je more kad me mati rodi.
Grmjela je bura, vrijes je tiho cvaio;
nemirni se greben ljuljaše na vodi.

I bilo je pusto, i bilo je tamno,
seljačke su žene vraćale i bdjele.
Sijeda se glava nagnula nada mnom,
golubice dvije na prozor su sjele.

U crnom zalivu ječalo je žalo,
ribari su tmurna krstarenja snili.
A žuto je svjetlo dugo sjalo, sjalo,
kraj kolijevke stare gdje su me povili.

Zlarin, mali otok brnistre i smilja,
još danas stoji kraj pučine sive.
Reci mi, moja kolijevčice sinja,
masline tvoje jesu li još žive?

brnistra — biljka žuka (tal. ginostra)

oci

Iz vjernih prohodišta sjećanja dolaze mi natrag drage oči:
plavi most između mene i djetinjstva, slomljen u luku.
Grana naranče na koju je napadao sniies?

Slutim: ptice u njima umorile su se cvrkuta.
More se u njima povuklo u rasjekline

Došle su samo da se oproste i da donesu zrno pijeska
iz nježnog zavičaja osmijeha.

SVJETLOST PJESME

Prolazim gradom bučnim kao obalom pješčanom
gdje plima nosi huk talasa zapjenjenih,
a oseka dolazi kao molitva
što dan stišava.

Probijam se u šikari ljudstva
i krčim kroz njen orijaški nespokoj
svoju malu stazu obasjanu
svjetlošću pjesme

Šutljiva pjesmo, sjaju unutarnji,
kakvu mi to patnju otkrivaš
u korijenu i u deblu svijeta?
Koji mjesec
iz mračne šume izvest će te
na žala suncu?

Među ljudima je moj put nevidljiv
kao put snova.

ZEMLJA I LJUDI

Četvorogodišnju borbu naših narode protiv okupatora i domaćih izdajnika doživljavala sam u najbližoj okolini Zagreba, na iomaku slobodnog teritorija. nikad neću zaboraviti odlazak mog brata u partizane, to sunčano ranojesenje popodne kad je, preko Ivenje Rijeke, otišao da podijeli sudbinu narodu-borca, mlad, zanesen, i da se iz te borbe nikada ne vrati. Pjesma »Ivanja Rijeka«, jedna od onih koje sam skicirala za vrijeme rata, uspomena je na taj odlazak maštovitog dječaka, oproštaj koji mu čovjek, sestra i pjesnik duguju. Ako je ta) bol bio ikada za trenutak nadvladan, pobijeđen, onda je to trenutak u kome sam doživjela proglašenje Jugoslavije republikom, u kasnu jesen 1945 Negdje kraj željezničke stanice, na pločniku, uveče, čula sam, kao svoj najdublji glas, riječi dobrodošlice za Republiku, riječi radosti što sam ih, u toku jedne noći, svrstala u tri pjesme. Ljubav prema zemlji dobila je tada jasniji smisao, preobrativši se u meni u ponos, u ponos što sam čovjek

Omladinske radne akcije u Bosni, na kojima sam učestvovala, bile su nova prilika u kojoj sam provjeravala svoj osjećaj rodoljublja. Likovi brigadira, mladih ljudi iz svih krajeva naše zemlje, oduševljavali su me, i ne samo da sam dijelila njihove dnevne brige i radosti — još više od toga — pokušala sam da uđem u njihove duše. u njihove sudbine. Svoje pjesme s pruge pisala sam pune srca, poletno.

*»Zauvijek domovini« jedna je od novijih rodoljubivih pjesama, u stvari pokušaj nadra-
stanja nacionalnog osjećaja rodoljublja, slut-
nja jedne opcije, šire domovine svih ljudi, što
me oduvijek zaokupljalo i nagonilo da o tome
sanjarim. Ali, sigurna sam, taj osjećaj velike
bratske domovine sveg čovječanstva je najviše
saznanje samo onih koji prije toga i prije
svega vole svoju domovinu, ovu danas i ovu
ovdje*

ZEMLJA I LJUDI

O zemljo moja, ti si mila
u čednom miru malih njiva.
Ah, nebo ti je čista svila
Za blagom šumom zrelih šljiva.

Tvoj dan je blistav kao rijeka
u bujnu, mladu zelen kiše.
Treperi sav od tajnih jeka
1 stadima u suton diše.

Al', ljudi, zemljo, tuga tvoja
sitni i trudni gorom gaze.
Radosti plahe, smrt po koja,
i pada mrak na tvrde staze.

IVAN.TA RIJEKA

Bratu

Polako odmičeš ravnicom,
još sada te vidim s brijega.
Kasna trava u novembru,
zeleno sunce
i vrbe.
Tamo je I van ja Rijeka.

U žurbi smo se rastali s tobom.
(Straže su na cesti.)
Ništa nisi ponio. Atlas
kraj prozora ostade, rastvoren širom.

Ti si razumio crne meridijane.
S njima govoriti si znao
0 podmornici
1 o ribolovu,
duge večeri i dane,

Tvoji mali prijatelji crnci
i sumorne pustinje
i deve
još su tu.
I bijeli polarni krajevi
i neviđena zviježđa,
i morž na krmi hrabrog ledolomca.
U tropima još kiša pada,
I Kanarski otoci stražare na Atlantiku

Ivanja Rijeka — selo uz Savu, kraj Zagreba, najbliža partizanska stanica preko koje se odlazilo u partizane

Sve je ostalo na stolu, žuto i plavo označeno
za kompas nesuđenog moreplovca.

e

Nisi stigao daleko:

to je Posavina

gdje ti ležiš.

Odatle ne vidi se more

i ne čuje

šum grebena.

Ni kako rastu spužve u dubini,

ne osjećaš.

Da si barem školjka!

Uho svetog Petra!

Našla bi te. možda, na žalu.

za oseke.

kasno, potkraj ljeta, kad parobrodi otidu.

uho svetog Petra — školjka u obliku uha; iznutra se seđefasto
prelijeva u duginim bojama: rijetko se nalazi

RAT

Djed moj sjedi pred kućom, a lišće pada.
On gleda smokve kako se suše na kamenu,
dok sunce, vrlo narančasto, zalazi za malim vinogradom,
kojega se sjećam iz djetinjstva.

Glas moga djeda je zlatan, pjevucav kao neke stare ure,
a narječje je nužno i puno nespokoja.
Legenda o sedam gladnih godina dolazi odmah iza
Očenaša:
ona je kratka i beskrajna

Ali jednoga dana opustjeli su ribolovi.
Eto, sada je rat.
To neprijatelj opsjeda luku na deset kilometara,
i cijeli mali otok trese se u pomrčini.

Ah, sinovi su davno za kruhom pošli tvrdim morem.
Kanada,
Australija...
Ukrat će ih zacijelo za Japan.
Lako da ostanu negdje s glavom u bambusima.

Legenda o sedam gladnih godina — prema biblijskoj priči ●
prodanom Josipu koji je misirskom (egipatskom) caru
protumačio san ● sedam debelih i sedam mršavih krava
kao legendu o sedam rodni i sedam gladnih godina
Očenaš — osnovna kršćanska molitva
bambus — indijska trska

Već drugu zimu ovi naši ovdje pješače bez prestanka.
Mrka hajka se čuje sve do tihih riba
Unuk je dobar i plavokos Ali ipak ćeš ga naći u sniegu
jednoga dana kad planine budu umorne.

Djevojke pjevaju kuhajući logorsku kašu.
Oni najmanji čuče na podu, u golemom strahu
od čizme elegantnog časnika.
Mati misli na sinove i na oca koji je postao Malajac.

čudno,
što je razbacalo taj porod na sve četiri strane svijeta,
te velike teške ljude koji u pismu tako sličje djeci?

Djed moj gleda sunce rumeno za vinogradom,
zabrinut šutke pred smrću, stari moreplovac.

Tuđin je glad. Sloboda je kora hljeba.

Ah, recite zemlji neka se brže okreću vodenice!
U nevrijeme otpalo je lišće: ali što ima doći pravedno
treba da dođe.

Eto: umiru dječaci, a starci griju svoje tuge
gledajući pučinu.

I SMRT JE ZORA

Dubok je život, pun treptanja stvari,
i slaza strmih u vrtloge nijeme.
Pod sporim nebom zamišljen krstari
orao-čovjek. pečateći vrieme

Velik je čovjek u smjelosti vida,
u šutnji gnjeva, u bujanju krvi.
Velik je, golem, jer može da rida
i trpkom riječju gorčinu da mrvi.

Pa možda mutno sjenka lice nače,
a rijeka teče, i bol dube kamen.
I sve je zgaslo, i dan tmuran plače,
al' čovjek ipak izrast će u plamen

I kad baklje borbe zemljom krenu
korakom teškim, razmaknuvši brda.
kad grla natrag vihore okrenu,
a oči zadru u grebenja tvrda

i noći gluhih skuju bedem huka,
i lanci hropca nadmu blistaj jedra,
o, kad je život zagriže u vuka
i smrt je zora, smrt ko sunce vedra.

BALADA PREVARENOG CVIJEĆA

Upravo bijaše procvala kozja krv na nasipima.
Zašumjelo je zlatom meketavih stada
polje zeleno u zatišju.
Dječaci su se izuli da ne bi pogazili tratinčice.
Bila je topla nedjelja, kad lastavice iz modrina stižu.

Bijelu je mrežu razapeo pauk od kraja na kraj
mirisavog borika.
Tko bi mislio na tugu neokrećenih soba
i na mrtvace!
Djeca nikako ne vjeruju da će zemlja progutati tijelo.

Na obzorju je crn dim. Kažu da vojska ide.
Čije su rumene njive, čiji su prozori na brijeegu?
Zvone zvona široko, zvone u tratinčici,
u pogledima ljubičaste boje.
Zašto je pauk razapeo mrežu, a vojska ide?
Ah, pročitajte zvučnu bajku cvijeća, oblaci, braćo!
U otplavljenim snjegovima još se poznaju stope ^
srndaća,
i šumor crnogorice slobodnim visovima vijori.
Kažu da zloduh plaši mjesečinu blještećim
reflektorom očiju.

Zašto ne pođu kući dječaci s nišanom od pređe?
Neka puste natrag ulovljene bumbare
i neka bježe, bježe.
Zloduh hoda po mjesečini. Dječaci razvezuju zmaja,
a vojska ide.

Stotinu malih čekića kuju zlatne tulipane
Ništa ne sluti slijepa ličinka. Jedino dijete ima oči.
Nesretno dijete! Vidjet će oca obješena
● šljivu bijelu u dvorištu, njihovu šljivu.

Juče je procvala kozja krv na nasipu,
a danas je bubnjarska vatra uništila cijelo proljeće.
Zvoni niz mirne proplanke, zvoni na uzbunu cvijeću.
Hitac je zbunio vjevericu. Srnuli su dječaci
u čamce vezane o obalu, ali nije ih pustila straža.
Uđite brzo u male mravinjake, utrnite svijeću.

Skrivena torpeda poharala su ribolove. Ništa nije ostalo
na suncu. Samo nekoliko osušenih grobova
iznijelo je pepeo bezimen na vjetar. Mrtvaci
otrovaše dan. Šta da uradi čovjek?

Rastvorila je oči od straha tratinčica, jer nije izuo
čizme mitraljezac.
Jedno janje izgubilo je mlijeko i ostalo na cesti '
zapanjeno;
neprijatelj*čovjek došao je u pohode golorukom cvijeću.

bubnjarska vatra — neprekidna paljba iz većeg broja topova
1 drugog artiljerijskog oružja

RIRARI

I on, nečujni ribar, koji je sinoć
oko rta
šumorave drage
bacio mrežu.
kad je zašao mjesec;
samotar sinji.
čovjek priprost i neuk,
tih, jer je gledao i disao
modro;
u modrini neba
i u škrapi žala,
modro na pučini
i modro u maslinama;
u očima djeteta,
što raste na tome nasmijanom suncu;

On, nepoznat stanovnik
vasione
i zemlje lutalice
digao je glavu
zamišljen.
Osluškuje
na istok i na zapad,
na sve strane:
otkuda dolazi vihor,
otkuda
velika, drhtava riječ
s l o b o d a ?

I on. bosonogi ribar, do jučer zabrinut
za krpu stare mreže
za kilogram ulovljenih sardela
i malo ulja u kamenici:
za pedalj vinograda koji čeka galicu,
i za djevojčicu crnu
na prsima preplašene matere.

On je razumio tu riječ
0 sutrašnjici,
1 prkos
u mišicama oćutio,
vreo.

I čvoravom rukom ribara vjetrogonca,
on je raskinuo
sam,
smijući se sardelama,
mrežu razapetu dragom.
I prevrnuo kamenicu,
i istočio bačvu,
i pogasio ognjište,
i zaboravio dijete
u zbjegu

Zaveslavši put druge obale
potajno u noći,
dvanaest njih u ribarskome čamcu
i među njima učitelj,
(pjesma i golub vjere
u srcu)

kamenica — veliki kameni sud u kojem se čuva ulje

dvanaest njih u ribarskome čamcu
u susret morskom psu
i podmornici,
morem koje se zove Jadransko
od davnine,
i koje te hrani
šakom gorke soli,

obazrevši se šutke, možda za vinogradom,
tako se otisnuo čovjek
ne za sebe,
nego za one koji će doći,
široko, prostranih ramena,
u sutrašnjicu.

TRT PJESME O REPUBLICI

I

Ttđa izjeda stoljeća, a narodi rastu i idu.
Teku godine, galijske s čoporima sužnjeva
i stratištima uzdignutim
usred žita.

"Više krvi nego poplava i kiša,
više mrtvaca nego pomrčine.

Množe se stabla, a čovjek strepi od groma
tešući balvane
za trijemove vladarima.

U smoli do pojasa, u koprivi do grla,
plećat narod u nadimljenim obojcima.
Ovčar, koji se bratimio s vukom,
a ime mu nadjenuše snjegovi
obojeni krvlju,
i zveket praporaca,
i zemlja koja se tegli
s mukom

A ima tko i tegliti. Aj, ta Lika!

Gladuj, pusta rajo; kraljevski papiri, gle, rastu
na burzi.

A tebi: mašklin, motika.

kraljevski papiri — državni vrijednosni papiri kraljevine
Jugoslavije

burza — tržište vrijednosnih papira i robe

mašklin — trnokop. budak, pijuk

Ako te jadi, širok je. brate, svijet,
u miru božjem, pa idi!
Tu su pampe,
Amerika

Kakve burze, kakvi viteški turniri!
Što vam se sniva, gospodo? Sve je danas
Republika:
I raž, i marvogojstvo, i abeceda,
i proizvodnja čelika.
A sutra ćeš vidjeti traktor, i paromlin, i tlocrt
električne centrale umjesto sanovnika.
Rastvori teški zemljovid, bajku u dubini.
Žutu mrežu zemlje.
Odmjeri: osam paiaca, Jugoistok Evrope.
Dinastiju kidaj, briši cijelu rubriku!
Skelu smo podigli novu, nazovi kako te volja,
mi imamo sada Republiku!

II

Danas je izrečena riječ zrela i cjelovita,
ljepša od polja pšenice,
slađa od grožđa.
Puna su je usta kao mlijeka; ah, zaplači
od dragosti!

Komad tople zemlje otet mraku.
Dijete otrgnuto zubalu
hijene.

pampa — široka travnata ravna stepa u umjerenom pojasu
Južne Amerike
viteški turniri — u srednjem vijeku viteško natjecanje u
bojnoj vještini i snazi

Hljeb iznesen na raskršća, na ceste,
da blaguju putnici
i ptice
na radost jedni drugima.

Djeca dolaze, djeca vide nebo.
Drugo ništa.
Modro.
Parobrod na obzorju,
rasvijetljen grad:
Republika.

III

Republika nije praznik, ona je trudan život.
Hiljade tona ugljena i kamenolom,
iz koga će izaći neboder
i geometrija.

Danas se obazreo čovjek i vidi: stoji zemlja
dobra, široka
A preko svega bijela se ploča poput magle diže,
raspukla grobnica na suncu,
i gruva plotun:
država
poduprta očima milijuna.

Zaplovio je narod-brod, kamenit poluotok,
s rijekama, i stadima, i brdima,
i mravinjakom ljudskim.
Jugoistok Evrope sa zastavom Republike na čelu
porinut **U** povijest
po prvi put
sigurnošću planeta.

ISKFESANA JAVA

Mi se napajamo crvenim cvjetovima maja.
Iz hljeba mladosti
načesmo život.

Svako jutro ponovo zaljulja se ljubav,
zaigra u mrmoru
otkinute snage.
Svako jutro, vjetrom razbuđena,
visoko se zabijele
krila novogradnje.

O braćo, ovi su dani puni nas. Mi jesmo:

mi jesmo
kad koračamo
četvoro
po četvoro,
1 pred nama
muklo
kad tenkovi
idu.

Mi jesmo
kad kucamo
srcima
zbijenim,
kad nosimo
Sunce
na plećima užarenim.

Mi jesmo, mi jesmo. Mi brujimo. Mi jesmo.
Vjetru smo
put,
sa zemljom smo
jedno.

A u nama zbito kao oganj zapretan
svjetlucaju
bez prestanka
oči milih drugova.

U nama to je izvor
dubok i skrovit.
U nama to je
grad tišinom ovit.

Zri bezdana java potajno kroz snove,
kroz bolnu mjesečinu.

To ruke
njihove
u našim rukama mekanu
dodiruju mahovinu.

Ah, što je vrelog u nama, i što je tuge u žitu,
to su oni,
i pjesma njihova, i osmijeh njihov
kasan.

Po njima, po mrtvim radostima njihovim,
srca su naša rujna
i krug neba jasan.

MO.IA DOMOVINA

Gdje si, domovino moja? Tražim te tisuću ljeta.
Kesteni šušte stari krošnjama sna i mraka.
Zvona se krvava toče iz žutih sunčevih zraka;
vjetrovi nose pozdrav ptičjeg sumornog leta
Tu puste obale mutne dršću od dodira sjena.
Tu mjesečine sahnju, krugovi šutljivih mijena.
Kroz glinu neprohodnu tvoj put se dimi i krijesi,
O domovino moja, zavičaju gdje si?

Gdje su pjesme i vrela, proljeća romon mili,
pogače medene, majko, i strehe s garavim lastama,
1 blagdan, i kola O tugo. zar ste bili
turobno, samo priče u pepeljastim baštama?

Hodite, djevojke, otkrivena grla, kliknite.
Ljubav je protekla zorom, mladići o ružama snuju.
O šumama i vrbama, nepokošena žita, tuga mladosti,
tetošavo dišu, ljuljaju noć i oluju.

U ovom pucketavom ognju, u ovom mračnom rumenilu
 ponoćno srce moje zemlje zri, zagrljaj voda crn,
 Zanosno srce moje zemlje tamne, gle, blista u tisuću
 'u'no s brda, šiknulo iz trava, široka polja, zvijezde
 bezuman.
 bez broja.

To su vjetrovi tvoji, to pjesme i proljeća budućih dana,
i mir, i neba tvoga srh plavi, zlatan jelen.
To je lik tvoj u zrcalu ljepote, bršljan zelen,
noć kao duša blaga, lišću i vožnjama dana.
U smilju, nevjesto rosna, u nemirnom baršunu brijega,
o kolijevko, u klasju, nevino čisto grlo snijega,
u vrutku grimiznih boja, u zvijezdama bez broja:

To si ti, vizijo strasna, stišana bijela domovino moja!

I SAZRI SLOBODA

I sazri sloboda. Zatrudnješe grane
U voćnjaku svijetle zbilje graditeljke.
Svrstaše se u red njive uzorane,
mirno svanu jutro vrh blage kolijevke.

Mirno svanu jutro na obali plavoj,
odmor zavičaja nakon marša kruta.
I skide zemlja svoj krvavi zavoj,
prostirku trave ište rana ljuta.

Prostirku trave ljuta rana ište,
i polja sviću, dan grimizan biva.
I gora goru na grudi pritište,
I brdo brdu dušu razotkriva.

Zemljo, otkrij lice! Večer je tvoja mlada,
večer je tvoja lijepa, trudom blista.
Za bol si rađala ljude, za radost rađaj ih sada
budi nam tiha mati, kolijevka topla i čista.

UNIĐI POD NAS KROV

Uniđi pod naš krov, pristupi k nama, ljepoto,
u našem seljačkom domu savij gnijezda svoja!
Rasvijetli pragove naše i našu djecu, i potom
skini sa umornih čela pečat brige i znoja.

Neka se pjesma domi i radost neka gazdi,
neka je mir domaćin koji nam postelju stere.
Neka je hljeb na stolu, i neka je zrnja u brazdi,
obilju ne bilo dna, ni ribolovu mjere!

Uđi radosti, sestro, širom ti otvaram vrata,
svoj nasmijanoj djeci da kumuješ!
U nas je sijaset srca i alata,
ko minduše, seko, povijest da nam kuješ.

I neka kroz naše oči, kroz tunel našega gnjeva
prostruji dah planine i svježi žubor rijeka.
Neka se slije u jednu, široka kolosijeka,
sva radost kojom se živi, i radost kojom se pjeva!

MI NISMO SIŠLI

Mi nismo sišli u ravnice ove
prostranim drumom, ni rijekama plovnim.
Naš put je rijeka kojom smrti plove,
i drum poduprt čelom neumornim.

Naš put je uspon strmenit i mučan
kroz šumske staze bez milje i znaka.
Kroz brijeg, kroz vučji log i vihor hučan
prodiru tamni redovi pješaka.

Naš put je brazda uporna i teška,
i mišice se raspinju u grču.
Lice je tvrdo, na njem nema smiješka,
naš put je utrt nepristupnom smrću.

Naš put je utrt silom nevremena
U vajne dane i gluha proljeća.
Mi iščupasmo udes iz korijenja;
naš put je strašan prohod kroz stoljeća.

PUT NAŠ JE

Put naš je mirno podne:..sa svih strana
modro široko nebo, polja žitna.

Put naš je cesta klasjem opasana,
U jablanima i u cvijeću skrta.

Kojom ga vodom okupaste moćnom,
O čarobni bunari zemlje moje?
Na kojem viru pojite ga noćnom,
kojom ga travom planinkinje doje?

Moj narod ide, umiven u rijeci
beskrajna toka, svijetloj kao zora.
Kroz šume teških olovnih mjeseci
budućnost blista poput meteora.

Put naš je njiva što orača čeka,
1 pohod majski gdje vrtovi jezde.
Put naš se vidi noću izdaleka:
tu svjetlost ljudi zasjenjuje zvijezde.

ZEMIJA JE NAŠA BLAGA

Zemlja je naša blaga, suncem obasjana,
i sjena planina lice joj ne mršti.

Ona je puna ptica i prostora i grana,
iz nje novi život bujnim slapom pršti.

Zemlja je naša mudra i rječita i strasna,
nepomirna na patnju, i milosna ko duša.
U prijateljstvu prisna, u drugovanju krasna,
i kada govori pravda, ona se prigne i sluša.

Ona znade jaram sužanjstva o vratu,
prošla je kroz vatru stoljetnog iskustva.
I svrgnuv silu stoji u žetvenom zlatu,
i mir se izvi sa njezinih usta.

Ko dragulj plavi, ko rosa s lista,
ko raskriljena ptica na vidiku,
mladost zemlje odsijeva, i blista
sav sjaj djetinjstva u tihom joj liku.

TEGOBNU STVAR SMO

Tegobnu stvar smo uprtili, evo:
iz zrna pijeska sazdati Komunu.
Dugačak put je, i golemo djelo,
dok stigne golub s proljećem u kljunu.

Diže se miso iz skrovišta njenih,
ko zvijer što traži boravišta druga.
Ustaje ljudski napor neizmjerni,
putuje noć i maštanje, i pruga.

Jahača divljeg poniješe nam leđa,
i brda smrti srušiše se na nas.
Naš život nije baština od pređa;
mi stvaramo ga sami, tu i danas.

I mislimo tako u mrmoru trava,
dok sjene ljudi padaju na rijeku,
koliko voda još će da poteku
za rosnu kap na listu neba plava.

JA VOLIM

Ja volim, zemljo, tvoje ruke bijele,
i šapat trave za počinak djeci.
I volim noć, i pjesme zarudjele,
i riječi tihe. usnule na rijeci.

Ja ljubim stope tvoje, stado rosno,
i ljubim moćno, divno tijelo stroja.
I tvoje čelo vedro i ponosno,
i tvoje mlade nemire bez broja.

I dijelim s tobom saća tvojih briga,
kroz tvoja usta pašnjak progovara
I ruka što je rasla povrh knjiga
sestra je tvrdoj pesnici mornara.

O roditeljko! Mlijeko toplih njiva!
Dah materinstva što u žitu bdije!
Stasita zemljo mladosti i šljiva,
tvoj šumni dan o vreću grud mi bije.

ZAUVIJEK DOMOVINI

Domovino, **umoran sam.**

Pusti da te već jednom zaboravim

Evo sam naslonjen na kameni stub,

malo sam zbunjen i nazdravljam pticama.

Pomozite mi da budem čovjek, i viknut ću tko sam

onima koji me nikada neće razumjeti.

Šta mi je do toga da sam Hrvat, kad jedva znam
da sam čovjek!

Dajte mi da budem čovjek na drumu

gdje treba biti hajduk, gdje će jedino zvijer

ostati pošteđen!

Uzmite mi zavičaj da vidite koliko sam čovjek

i koliko sam ništa.

Skinite sve barjake, ili pustite da se idem tući

za onaj najkrvaviji.

Izmislit ćemo otadžbinu jednu

i dvije otadžbine, kao bajke dvije.

Na koraljnim ostrvima

ili na ledenoj santi.

Učinite me čovjekom, pa **recite** da sam se rodio

u krdu vučjem, u gnijezdu **orlova**

ili pod čergom neb*> bezimenog

Šta marim da sam Srbin, kad jedva znam da sam čovjek.

Hajdemo! Pjesmom sazdat ćemo zavičaj
Slobodnima.

Mi smo se vremenu na novi ponos zakleli
i povijesti na srce novo.
Sva rodoljublja svijeta kada zgasnu,
svijetlit će stijeg jedan jedini
nad zemljom koja nema gospodara.

Tada će klicati u rovovima
oni najcrnji: mi nismo ničiji!
Mi smo od porijekla mjesečeva.

Od trava majskih malo sam pijan
i ime svoje promijenih jutros
s pticom nekom što je odletjela
u nepoznato.

Ptice sjevera,
odnesite moje ime na jug.
Ptice juga,
pođite s njim na sjever.
Pomiješajte, o, krila svoja,
ptice sjevera i juga!
Hajdemo, domovino! Vrijeme je da te zavolim.

Tajni zakoni našeg najintimnijeg života, oni što nas podjednako upućuju na vječnost i na prolaznost, nigdje nisu toliko prisutni kao u osjećanju ljubavi.

Moje saznanje ljubavi prolazilo je kroz različite faze, od sreće do bola, od ushićenosti do rezignacije, ali nikada nisam pokušavala da tu najljepšu ljudsku sposobnost, sposobnost voljenja, ocrnim, osumnjičim ili ismijem. U godinama mladosti ljubav je pjevala kao ptica, brujala u meni kao vječna muzika; sada, zrele godine je još dublje shvaćaju i poštuju.

Ne znam što bih još mogla dodati kao uzgredno objašnjenje, osim da je iskustvo ljubavi sažeto iskustvo samoga života.

LJUBAV

Tiha i prastara je ljubav, skrovito srce bilja
treptavo more i mekan srh na vlatu.

Ljubav je blagoslov zemlje, zamišljena ptica
večernji jablan, kudjelja na kolovratu.

Ona je njihala borce i vozila sanjare,
uzbibala je ljude, njivu suncokreta.
Dala je zelen lišću i škrge ribama da dišu;
ljubav je čelo djetinje, bajka ljepšega svijeta.

A bol je dio njen, posječena lastavica,
suza što glinu mekša, vrutak tajni.
Bol cvate klasom gorkim, čudesni kvasac vida,
osvrtaš za suncem i gutljaj oproštajni.

LICE U SJENI

Zaboravih mu ime, ali znam da milo bješe pticama;
i ljubak bješe osmijehom, pamte moje oči.

I sada idu ljudi pristaništem; ja ne okrećem lice,
zadubena u šapat zaostalih oluja.

Nije li galeb zaboravio mrtva druga, zašto tužiš?
Hrid je svoju zaboravio galeb, ne zna ni jug ni sjever.

Još nisam zastrla prozor, još nije utišalo more.
Ne kori me, šumo, krošnjama; ne plaši me, vodo,
dubinom!

USHIT

Tvoje su oči za me
lisnata topla streha.
Našla sam biser-kamen
u školjci tvog osmijeha.

U grlu mi je srce,
u srcu mi je ptica.
Sva sam zvučno zrnce,
bistra večernjica.

OKUPAJ ROSOM

Okupaj rosom oči snene,
i vatrom zvijezda čelo umij.
Ljubiš li noć, ii' ljubiš mene?
U tamnoj noći šuma šumi.

U tamnoj noći vjetrovi viju,
tvoj konj je mlad i zjene mu gore.
Sa neba zlatni daždevi liju,
daždevi zlatni grud mi more.

Jesi li bunar, jesi li jeka,
da su ti kapci kiše puni?
Diže se oblak izdaleka,
dunje i pahulje potihno runi.

I da mi takneš budnu granu,
srce bi prsio od gustoće.
Prisloni uho da ti šanu
usne moje riječ kao voće.

UĐI. NEVINI DANE

Uđi, nevini dane, u moju radosnu kuću,
u šator moj od pjesme u pčelinjak cvjetni.
Kuća je moja skrta u zelenom pruću.
pjesma je kuća moja. široki dan moj ljetni.

Pjesma je kuća moja, i stupovi njem su snažni
kao mlada ljubav na izvorima šumskim.
Ljubavi, sestro moja! Tvoj med mi dušu taži,
tvoj glas mi blago pjeva u vjetrovima drumskim.

Pjesma je kuća moja. **U** njoj noćivaju ptice,
na njenom pitomom stablu dozrijeva voće svako.
Veseli se moj grade! Trave sirotice,
ne tugujte više dan sviće polako.

Dan ide kroz lišće, dan se nasmiješio nama,
ući će u naš dvor, uzviknut će iz glasa.
Ujezdi, bijeli dane, sa pjesmama sa tamburama,
ujedri s lađama dobrim i s ljudstvom što se talasa!

MASLINE, ŠIPAK I OBLACI

Kada ga sretnem na stazi, okrećem lice za oblacima,
a tri dana kraj ograde sam čekala da onud prođe.
I šipak je procvjetao od onda, nabujalo je more.

Kako je ozbiljna večer, a njegove se oči sklapaju
u zvijezdama.

On je tako lijep na crnom nebu,
svjetlucav kao rijetka školjka.

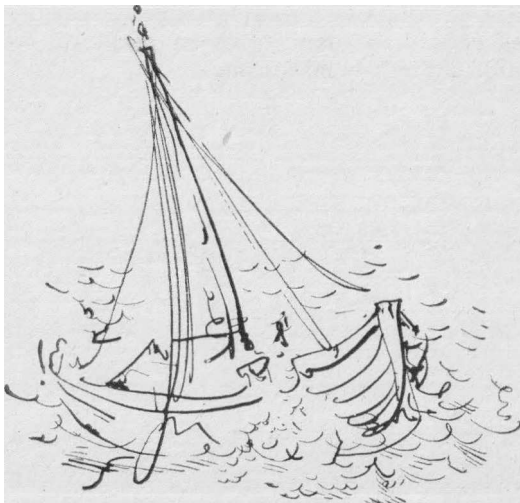
Ali već sada mene mori strah zbog onog što će doći.
Jer eno: vjetar se diže s rta maslinova.
A ovo pusto golo srce
dršće i sluša.

Tri dana već za ogradom, teška od mladosti, čekam
tvoj korak u tamnim maslinama.

KASNI SJAJ

Tražim te
kao što naglo valovi prispjeli
sa mračnih mora, i već sasvim umorni
od huka noći, istu uvalu
zasjenjenu modrim klisurama
počinka.

Ljubim te
mirno kao šuma večernja
svoje košute, i kao zemlja
svoju snagu i svoj kasni sjaj,
zabrinuta pred tišinom voćnjaka
i pred polaganim odlaskom ruža.

ADAM I EVA

Spustih glavu na njegovo rame
i on postade krošnjati hrast,
a ja u njegovu stablu tiha grana
koja će sačekati lastavice.

Mračni i zagrljeni bijasmo nalik
drevnom sviraču, koji, sklopivši oči
na zlatnu harfu naslonjen, sniva
o jednom bistrom i blagom svemiru
u kome nema smrti. Samo tišina
beskrajnih cvjetnih polja. Svjetlost voda
koje teku bez prestanka. I ljepota
čovjeka i žene, mirna i blaga
u nepresušnom djevičanstvu ljubavi.

BUDI TIH

Budi tih kao košuta, ne reci ništa drumovima.

Ja ću poći s tobom strpljivih očiju i lijepa.

Kao da tkam, kao da pjevam slijedit ću tvoj korak

uspavljiv,

slijedit ću te, tamna, slijedit ću te, besana, u makovima.

Za kišama sporim, za ognjevima visoka ljeta

kao da hodam zemljom, na ruci neke davne dragane

ću doći

u zrelo doba zastrtih voda; puna sjenka,

leći ću na crne visoravni noći, snivati ljubav.

PRVA LJUBAV

U šuštavoj travi blizu rasKršća
sjedim nemirna srca i čekam onog
kojemu noćas dadoh, bezazlena,
preplašenu pticu svoje ljubavi.

U žarko crvenoj mahovini brijega
već se zapliće jesen.
Varavo kao ljubav
zatišje jezera raste iz polusjena.

Što ću činiti ako ne dođe onaj
kojemu dadoh svoje srce?
(A ja mu dadoh srce kao pticu
ne misleći ništa, začuđena.)

S tamnih polja dopire šapat noći.
O, srce moje! Ne slušaj šum trava.
U tugu će te odvesti.
Pogledaj:
voda je nestalna.

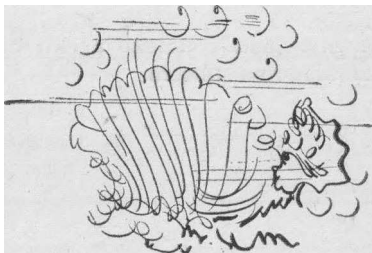
A ptice odlaze daleko preko brijega
za hladnim suncem.

NE PITAJ VISE

Ne pitaj više zašto te ljubim. Pitaj
zašto raste trava i zašto je nemirno more
Pitaj otkud stiže vjetar proljetni
i bijelom lađom snova tko krmani
kad noć nad svijetom hladne prostre sjene.

Ne pitaj zašto te voli moje čudno srce.
Znaš li odakle koralj na dnu oceana?
Valovi pričaju o zaspaloj ljepoti,
ali ti živiš daleko od glasa valova.
Tvoja je misao strma pećina
o koju se uzalud razbija moj život. .

Ne pitaj zašto te ljubim.
Pristupi k meni! Tužno je moje srce.
Ti i mjesec: dva nedohvatna cvijeta
na visokoj planini zaborava.

LJUBOMOR

Znam orkane koji iz korijena čupaju
stabla stara tisuću godina.
Znam rđu koja izjeda bokove
orijaša na oceanima.
Znam divljanje razlivenih rijeka
I riku lavova uoči potresa.

Znam termite u Australiji
koji su raskopali naselja ovčarska.
I vojske skakavaca što kretahu put sjevera
učinivši da potamni sunce.

Ali ima jedno zlo pod nebom
strasnije od nepogoda orkanskih,
od urlanja razlivenih voda
I od čopora skakavaca.

Ima u našem srcu jedan oganj
koji čuvaju dva vrlo stara
rogožinom pokrita **đavola**
I na tom ognju u bakrenom kotlu
čarobnica zelenih **očiju**
miješa najljući **od otrova**
što ga je iznašla očajna mašta ljubavi.

termiti — vrsta kukaca koji žive u velikim zajednicama
toplim zemljama

To je ljubomor.
Bojim se izreći tu riječ
krcatu jeka grobnih i daha truleži.

Kao kukavica uzrasla u gnijezdu
nježne ptice, tako je ljubomor,
nastanivši se u gnijezdu ljubavi,
iz moga srca prognao sve pjevice
i učinio me nesretnom.

Ne slijedite me,
zaobiđite taj put!
Ondje vreba na nas **u** klupko savijena kobra.
Ne pijte iz one česme!
To je zagađeni izvor gubavih.

PJESME SIT UMORNE

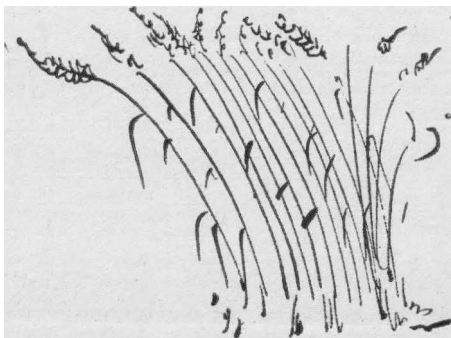
Pjesme su umorne od riječi, kao more od svojih valova.
Pjesme su umorne od lišća koje na njih pada
svaku jesen. Htjele bi jednom otvoriti oči
i vidjeti nad sobom beskrajno nebo
modro i čisto, puno ljubavi.

Pjesme su umorne od riječi
kao more od svojih valova.

ZLATO

Ako je život rijeka što teče,
ljubav je zlato nataloženo.
Ona ga u svom koritu njiše.
A zlato raste. I što ga dalje
u sebi nosi. sve zlatnija je.

Ja već prevalih tri nizine
Daleko za mnom izvor šumi,
a ušće ne znam gdje se krije.
A kad gledam na svoje dno
u šljunku šija zlato čisto.
I od visokog klasja ljeta
zlato je moje raskošnije.

BAJKA

Odsjaj najdubljeg mira krajolika u našoj duši pričinja se kao kakva prastara slika, sličan bajci. Ono što je u stvarima koje nas okružuju na j suštinski je i najneprolaznije uvijek pomalo izmiče vremenu u kome ga gledamo. Rekla bih da čovjek posjeduje izvjesno prediskustvo u svojoj duši, pomoću kojega doživljava prirodu, njene najljepše tajne. Bez tog unutrašnjeg osjećaja povezanosti s njom priroda se ne da čestito ni vidjeti, a kamoli doživjeti. A ključevi za razumijevanje te bajke su u intenzivnim dojmovima iz djetinjstva koji za- uvijek određuju moć poimanja i stepen našeg srodstva s prirodom.

BAJKA

Polako, kao da nosi torbu zlatnih jabuka
na plećima od jantara, uz ljestve
šutljive noći uspeo se mjesec.
Zatim je pognut siš'o u dolinu
i plavom stazom krenuo put sela.

Tri suncokreta stajahu na pragu
strpljive kuće. Sam **u** bršljanima
tugovao je zaključani zdenac.

Mjesec je skinuo svoju zlatnu torbu
i ušao u kolibu kraj rijeke
u pratnji triju vitkih suncokreta.

jantar—**ćilibar; žuta ili smeđa smola prastaroj ernojorii-
nog drveća; služi za uresne predmete**

SUMRAK

Klonuo je dan mekoćom širokih krila,
sjene su pale na vodu. i ptice su pogle nisko.
Jedan mračni cvijet, prigušeno sjećanje,
negdje zalutalo šušti, i lice izranja blisko.

Raste vlažan glas put neba tamnožuta,
praćen skritom jekom i čudnom tugom vode.
Nitko ne pozna oblake, koji su zašli u suton
za brda nejasna, oblake i rode

Čamci krstare plaho samotnim obalama
jezera, u krvavoj spirali.
Kroz piramide snova, kroz vidike bez kraja,
oči umorno pamte osmijeh bojažljivi, mali.

Sad mjesec za ogradom čeka kraj kuće daleke,
i vjetar uokolo kruži moj glasnik sanjivi.
Što ću naći od juče? Zatvorene prozore.
Vitku sjenku tvoju i mnogo lišća na njivi.

TUGA ZA VOĆEM

**Tugujem,
žutim:
ne znam
što zbunjuje
srce.**

Tišina,
**oblak,
sanjive
oči
djetinje**

Ah, pusti,
ništa!
Doći će
milo
proljeće.

Otvorit ću
prozor,
stresti ću
trešnje
crvene.

BALADA O IZLASKU SUNCA

Sunce je pozlatilo vrhove planina.
S mora se diže nemirni jutarnji vjetar.
Duboko dolje u ribarskom zaljevu
sniva zelenilo masima.

Idu jedan za drugim ljudi mojega kraja
u mokrim glasovima već se otkriva proljeće.
Oni se penju u polja s malim magarcima
koji još dršću šibani rosom lišća.

Ljudi mojega kraja imaju ozbiljna lica.
Njihov težački alat ljeska se grubim sjajem.
O prijatelji moji, stanite da vas pitam
o čemu razmišlja more upornim dalekim odsjevom.

Blijede mrki borovi na kamenu.
S mora se diže jutarnji nemirni vjetar.
Svake zore ulje iz tihih maslinika
zajaukne pusto žalbom crnih oblaka.

Idu jedan za drugim ljudi mog zavičaja
kao prastara jeka spava u njima tuga.
Blej ovaca među divljim travama.
Pod liticama vrište galebovi.

POZIV U TIŠINU

Moje su ruke koliba od pruća usred brze vode.
Uokolo tama i noć Oblaci zemljom hode.

Hoćeš li mi prići u vrtove mirne, u lišće, u san
glasom da uzbibaš moje njive bijele, bijeli lan?

Stišava se šuma, stišava se vjetar, svenuo je put.
Planina je sama. Ne dolazi nitko. Mjesec žut

za obalom sjedi, za obalom čeka cijelo dugo veće.
A rijeka je tamna, rijeka je duboka. Rijeka dalje teče.

PTICA

Ona leti preko mora.
Nitko ne zna za njezin put

Sunce zlati njezina krila
grimiznim žarom.

Past ćeš u valove, nepoznata ptico.
Besciljni prostor pobijedit će te.

O hridi ćeš se razbiti.
Nikud nećeš stići.

Ona hita,
ne zaustavlja se.

Njezina krila plamen.
Njezine oči žudnja.

Ona leti preko mora.
Nitko ne zna njezin put.

DJEVOJKE U MAUZOLEJU

Zlato mozaika budi tulipane
na tamnom zidu.
Miču se zamišljeno sjene.

Tko bi izbrojio tihe godine mauzoleja?
Mi smo crne razgolićene.
Ušle smo u hladni oval grobnice,
vitke gušterice, koje muči ljubav.
I šapćemo: mramore stari,
jesmo li lijepe?

Mlada je ova večer, puna nespokoja
Od žara teško je obzorje.
Zeleno srce u nama
kao mjesečina.

Ne sunčaju se galije, ne hodaju carevi trijemom.
A mi se smijemo u Peristilu.
Jeka plaši pocrnjele golubove.

Večeras proći ćemo ulicama, puste i zadihane.
Tamnimo,
sluteći žagor trga.

mauzolej — velebna nadgrobna građevina; ovdje se odnosi
na grobnicu cara Dioklecijana u Splitu
oval — (od ovalno) Imenica u službi pridjeva, a označuje
oblik građevine
Peristil — predvorje Dioklecijanova mauzoleja

Ah, nitko ne razumije vrijeme pod koracima,
barbare pretke i neveselu sfinju.

Pod žutom svjetiljkom u Rovu
ljudi tmure i pjevaju.
Na nas pada vlažna tuga stvari.

Ne pričajte nam više o čudnom Dioklecijana.
Strah muti naše oči.

A more nosi naranče u luku.
I nebo je rujno
od proljeća.

sfinja — u starom Egiptu kamena figura ležećeg lava s čovječjom glavom; takva jedna sfinja nalazi se na Peristilu
Rov — ulica koja veže Peristil s obalom

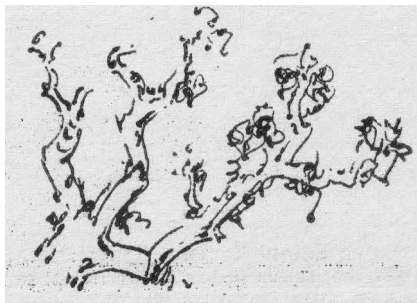
SUMRAK PRED KIŠU

Cijelo popodne
sunce se skriva za oblake.
Kada izađe,
stabla mu se nasmiješe.

Bijedna stabla! Ne znaju da će skoro
kad ih blijedo sunce opet obasja
njihove grane biti posve gole.

Staro zlato gasne
Oblaci se spuštaju u smreke,
stijene postaju samotne

Uznemireni dozivi, siđite k meni!
Ispunite ovo veće
tugom kiše.

MASLINE STARE

Masline stare poput starih žena
što stoje tako na vjetru i suši.
O masline iz biblijskih vremena,
masline s mirom pobožnim u duši!

Masline, kćeri mora, pogrbljene,
sva patnja ljudska slegla se u njima.
One su trudne, izrasle iz stijene,
kolijevka suncu, ležaj vjetrovima.

Masline, sestre moje pokraj mora,
nema veselja u danima vašim.
Potamnjele od sjetnih razgovora,
pune ste smrti ko djedovi naši.

Masline, vi ste skamenjeni ljudi
1 otvrdnule žalosti i brige.
Iz pozlaćenih ulja vaših grudi
toči se život ko iz drevne knjige.

DUŠA MORA

Do nogu čovjeka prostrto je travnjake.
Od davnine je tu. i šumori.
Pećine rđaju bez svrhe. A ovo more zna svoj put
pripitomljeno da bude zavičaj narančama.

Čovjek ga je lancem svezao
uz svoja naselja, i tu ga ostavio
da u njemu planine stideć se svoje goleti
zrcalit mogu kameniti stas
a rijetki borovi smirenu starost.

To more još od djetinjstva
bilježi dane po zalascima sunčevim,
a godine pamti po sjenama
što se između otoka pruže u jesen.

Ono jednako slavi ljepotu i ništavilo.
Ukradene s daleke pučine
na dlanove dječaka polaže školjke
koje uznemiruju njegovo srce.
I opet ih otimlje, i u zjenama njegovim ostavi
zagonetno svjetlucanje Nepoznatog.

Ono sluša uvijek iste razgovore. I noću,
pod svjetiljkom, upliće se u glasove ribarske
svojim starinskim jezikom. Kazuje im svoja dna.
I vodi ih pod strme grebene
zbog jednog crvenog raka što je usnuo u stijeni.

Kad grožđe zri oni obilaze zajedno
vjetrovite rtove, i pjevaju.
A navečer more zaviruje u prozore
kad starci u mraku posjedaju oko stola.

Ono ide za lijesom kad nose starog mornara.
A kad je zemlja već za lozov prut visoka,
starica jedna zaplače. I pogreb je završen.
Onda more, progovori posljednje,
bukom valova zaglušuje prolaznost.

To je ovo more što u zaustavljenom zalivu
sniva čuvajući vinograde.
Pokorno čudi vjetrova nejednakih
i promjenljivoj mašti proljeća,
ono je duboki sklad
zelenog i plavog Tiho prijateljstvo
neba i stabala.

A ima i drugo silovito more, pticama neprijazno,
na ljude nenaviklo. Zvijer besposlena
što riče istražujući obzorje

Ono i ne zna da negdje postoje
njegove međe liticama označene.

Ponekad, jugovinom dognano do njih
kopna se prestraši. I vraćajući se natrag
U jazbine demonima nastanjene
krhke brodove urlanjem potaplja,
a ne sluti šta su oni čovjeku
i čovjek ubogim brodovima.

Ono je prostrta samoća.

Proljeće, preko mora putujući s juga na sjever
i sjevera na jug, prođe visoko nad njim.
Samo baci svoju sjenku lelujavu,
zlatne i mrke odbleske mlade večeri.

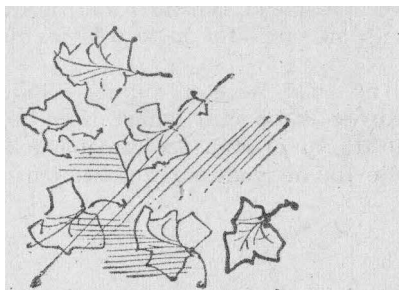
Ono ne razlikuje juče od danas. Prignuto
u jednom jedinom naporu: trajati,
strpljivo gradi svoju slobodu
kao i čovjek, propinjuć se talasom
surovih htijenja nad oskudnost vidika.
Dva su mora: jedno u mirisu
oleandra, u cvjetanju agave.
Drugo, od oluja otešćalo
naslanja svoje valove o beskraj.

Dva su mora. Dva saznanja čovjekova
što sva od vjetra i zlatne pjene
razvijorena postaju budućnost.

KASNA JESEN

Čađe i vlage, vlage i čađe. Novembar.
Rumene magle, krvave čaplje. Novembar,

Daleko nebo, žalosna ljubav. Oblaci.
Dunja miriše. Sanjive kiše koraci.

KONJANIK

Teško promiču ceste, noć je trudna.
Noć je vatra i srebro pojasa tvoga.
Brda se crna ziblju, goveda budna,
raste šuma kao sudbina nijema i stroga.
Tamo je zapad, žut, ti ideš zanesen;
nespokojno te neko krilo zove.
Kamenita je zemlja, put rastresen.
Reci mi zašto voliš neba i galebove?

S tvrđava u daljini pjesma zatočena
rasipa mrku žeđ. nepresušnu i nježnu.
O krvi tamna u pijesku, krvi iz ljubljenih zjena,
krvi za nemir, za rzaj. za golu i surovu -čežnju.
Kako si beskrajno pun nerečenih iskara riječi,
moj zdence sjenoviti. sunčana dušo visina!
Srce se javlja zvučno i kao bezdan ječi,
u njemu mekano šušte pitoma njedra dolina.

Ti ne znaš što goni svirača i ludu zvjerku buru.
Tko će ikada čuti lađare izgubljene!
Možda su pristali vjetrom na neku obalu suru,
gdje davne vode stenju, tišinom obrubljene.

PROZORI

Neprestani pogledi koje bacamo u prošlost, u budućnost, u život, put smrti, put ljubavi, put tuđe hrabrosti, put rijeka koje protječe i godišnjih doba što dolaze i što se vraćiju — svi ti pogledi bili bi ponekad neutješni i teški za čovjeka ako se, sa svog kratkotrajnog istraživanja, ne bi vratili i odjeknuli u obliku misli koja je istina ili bar dio postignute istine, a od nje, istine, ja ne znam ništa utješnije i ljudskije.

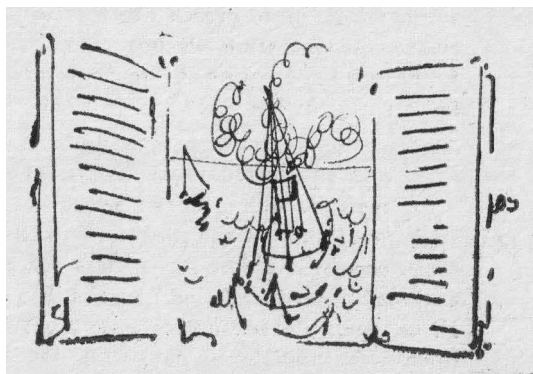
Svakoga dana otvaraju se u nama ti prozori kroz koje razumijevamo svijet, i sebe u svijetu; svaki je dan otvoren prozor te zemlje na kojoj živimo. Misao pjesme umiri nespokoj duše, osvojivši jedan dio svijeta što se dotle činio jači i nezavisniji od čovjeka Bio pjesnik ili ne, svaki čovjek osjeća svoj život kao niz dovršenih, uobličених saznanja, niz prebrođenih tegoba, niz pjesama.

PROZORI

Sanjam zelene brodove u tihoj luci,
u kraju neznanu, s onu stranu brijega.
Negdje laje pas, vrlo daleko. Cesta čeka
pred kućom, nestrpljiva. Konj zlatne grive rže
u zazidanom dvorištu. Nema vjetra.

Ako se popnem na toranj, vidjet ću okruglo nebo,
niske, niske oblake .Jednu lastu i dirn parobroda.

Još dalje, svijei ce biti velik, čudan
Pod crvenim balkonom večer na ružama počiva.

PJESMA JE ZORA

Pjesma je zora U duši spokojnoj,
ona je nebo grimizno i zlatno.
Pjesma je vojnik u opremi bojnoj,
i teški drum. **i Dolje** sivo. blatno.

Pjesma je ptica, česma, mahovina,
djetinje grlo, gutljaj čista mlijeka.
Obala zvučna, čarobna dolina,
i cjelov šume. uzvraćena jeka.

Pjesma je porod čovjekov Sanje,
i sjaj. i čežnja, i duboki nemir.
Ona je korak napor, znanje,
teška od vida budna kao svemir.

Pjesma je govor slobode. Iz uza
ona se bori za jasnoću vijeka.
Mutna od krvi. ranjena od suza,
povijest pjesme povijest je čovjeka.'

TUGA PREDGRAĐA

Na rubu zelene zemlje okreću se tihe vjetrenjače.
Cestama putuju ljudi, umorni i ravnodušni.
Dječaci sljepare na tavanu kao na porobljenoj lađi.
Osluškuje bogalj gusare što kradom veslaju u sjenci
kanalom punim zlata (ljepljiv zveket na dlanovima).
Crne straže vrebaju u mraku, i ne smije zalajati pseto.
Šareno je rublje izvješeno jutrom na telegrafskoj žici.
A sive žene iz polukata, kojima ne znaš godina,
navijek u tuzi, praše ostarjeli sag na suncu.
Po koje sjećanje, ritam dalek u stasu, dosadno nebo.
Ali mačke tu znaju da se uzjogune; oživi odjedanput
turobno izgladnjelo dvorište kao vašar trošnih stvari.
Mačke vlažni stanari predgrađa, lutaju noću
po mrkim uglovima, šutke njuškaju za policajcem.
Hej. gdje ste, gusari sa zlatom? Namrgođeni oblaci
pokazuju pravac kiše. Djeca se sklanjaju pred

nevremenom

u napuštene peći mrtvih kestenjara i u žalosne dimnjake.

MI SE MIJENJAMO KAO LIŠĆE

Mi se mijenjamo kao lišće, venemo na okrajku šume.
Od zime do zime uspavljujemo srce žutim zalivima.
Pusto je sjediti pred kućom, nebom putuju gradovi.
Skriveni u tornju, mi se mijenjamo s oblacima.
Zašto se tako brzo umaraju naši prsti?
Ne znam kome ću ostaviti kosu svoju razasutu.
Volim gledati lišće kako odlazi nečujno
u čudne svjetove: svenulo beskrajno lišće
za rasvijetljenom željeznicom.

OPROŠTAJ U BRONCI

*U planini mrkoj nek mi bude hum,
Nad njim tirlik vuka, crnih vrana šum.*

*Ljeti vječan vihor, zimi visok snijeg,
Muku moje rake nedostupan bijeg.*

IVAN GOBAN KOVACKJ

I

Znam: nekad su te salijetale ptice,
dok si hodao, plav i visok,
razbarušen od vjetra kao breza.

Pod mostom pjeva netko o utopljeniku
koji je zalutao u lišće tropskih voda
i više se ne može otplesti.
A ja razmišljam
kako u svakoj smrti ima čuđenja seobe.

Ali kad banu žetve, ti ćeš zaigrati kola s djevojkama,
i pijanim srcem trčati kroz vinograde
kao da poklanjaš sunce.

Plavi dječak je preplivao smrt
svojim tihim beskrajnim osmijehom.

O, da znaš
kako smo te htjeli zagrliti jutros
kad smo te videli, zbunjena
gdje tražiš neki ružičasti pejzaž.
Ali, bio si bronca!

II

Raspinje me nemir: kako da kažem tu riječ
ž i v o t , u toj tišini, gdje slušaju mrtvaci?
Sumrak poprima zelenu boju maštanja.
Rascvjetali oblaci stižu iz daljina.
A njegova glava gleda brončanom tugom
dugu zimsku obalu sa zaleđenim čamcima.
Gazim; duboki strasni raskrvavljeni vjetar
raspliće moje srce, olovnu šumu.
Granje diše i bdije.

O modre zore planinske,
pružite nježnu ruku osamljenom putniku
koji je pretekao bujice zavičaja
i sada tiho živi u uspomeni breza

A KAKVA JE U NAS RIJEČ

A kakva je u nas riječ! Sve možeš njome izreći:
ljubav i kletvu, tuge što te tište.
Svatove, i smrt, i surovo bojište,
pjesmu, i bunu. i maštanje o sreći.

Znam riječi srdite, riječi što se šale,
dosjetke pričanja i vještinu uma.
Mi smo zanat taj izučili kod gumna,
s ovcama na paši. režući svirale.

Što je jelenu šuma i kiša potoku,
što je jastrebu oko, čovjeku riječ ie i miso.
1 što je mlijeko usni, i što je sunce oku,
riječ je koiu si cio i koju si diso.

Riječ je jasna kao sunce, živa kao plamen,
svjetionik svrb tmine zaborava.
Mač za tirane, zmiji grobni kamen,
palom junaku mir i vječna slava.

RIJEČ KOJA NAS JE UVRIJEDILA

Svjetlo se izmjenjuje s tamom
i oluje s tišinama.
Mržnja se smiruje u srcu
kao bodež u koricama,
i na lice nagrđeno očajem
silazi osmijeh.

Ali riječ koja nas je uvrijedila
ostaje u srcu zauvijek,
dok ne potamni od našeg bola
kao oštrica sjekire zabodena u stijenu.

BUDITE HRABRI, MOREPLOVCI

Budite hrabri, moreplovci!

Ja ne znam gdje je vaš zavičaj.

Ali bijela ptica koju prognaše

sjeverni vjetri reći će vam

da su vaša djeca ostarjela,

da su vaše kuće opustjele,

da su vaše majke umrle

neoplakane Dod maslinama.

Budite hrabri, moreplovci!

Netko umire na bojnem polju,

netko umire na cesti,

a netko na osamljenoj lađi.

OD DAVNINE

Od davnine mornari pričaju
O putu sunca i o putu vjetra.
Od davnine putovi se ukrštavaju.
Ceste se sastaju
I rastaju,
a ljudi se mimoilaze.
Nitko ne može približiti
jeku glasu,
sjenku planini,
ni mrtvace živima.

Od davnine nitko ne može poreći
jednostavnost života.

MI I SUNCE

Zapitah život što je u njemu prastaro.
Netko davni odgovori m*
bol je prastara.

Učinimo da cvijeće raste u pustinjama
i da oganj gori u kolibama samotnika.
Neka ptice zimuju na dalekom sjeveru.
Neka lavovi plaču,
a ceste neka se smire.

Učinimo da život bude posrusau ouncul

POZDRAVLJEN DAN

Pozdravljen dan kada će čovjeku prići
stablo i zvijer od njega nauči ljubav.

Pozdravljen dan kada će svaka ljubav
roditi zemlji orače i moru ptice.

Pozdravljen dan kada će cvijet i žena
. predati plod svoj mudrijem vrtlaru.
Pozdravljen dan kad će se umjesto mržnja
reći Ljubav, umjesto patnja Sunce!

MLADOST

To nježno doba blagog cvjetanja
kako da zaboravim? Ribnjak, udicom želja uznemii
Zoru raskoši obećanu koju smo čekali
od hoda neizvjesnog umorni,
grudom zlata natovareni koja troši se,
i kamenom sve težim.

Od čega je bilo tako vrelo
plaho srce nerazumne mladosti?
Od sunca što svlačilo je nagu,
od mjesečina koje su je zibale
ili trava što su joj, lelujajući,
najslađu pjevale uspavanku?

O, prijatelji moji! Sunce je voljelo
našu krepku nagost, i ništa više.
Ljubilo divlju našu ćud, i štitilo
sve naše poroke, kao otrovni cvijet
što živi drskošću ljeoote.

Ono je bilo prečesto odsutno,
gledalo nas je kad smo plakali.
Zvijezde su bile bez bajki
i noć se uvijek žurila preko šume, dolazila i odlazi
Sa tajnom o svom putu samo bi nestala
iza brda, pjevajući. Nije bila uz nas.

Teško je gledati svu njenu rasprostrtu bijedu!
Bila je vrt neograđen. Okradem draguljar
što lažne mu dragulje podmetnuše skitnice.
Bunar nasred trga sajmenog
opkoljen krdima ožednjelim.

O, tamni dani! Plakat ću za vama
kao za nekim odbjeglom zvukom Kako se plače
pri sjećanju na zimu dugu i sebičnu, kratkih dana
i sivog sunca, ni pticama ni cvijećem naseljenu:
za drhtajem krajolika zbrisanog
što je bio brz i nije imao dvojnika.
Nismo ga dospjeli udahnuti u sebe,
list jablana je zatreperio i iščezao.

Ni proljeće se mrko neće vratiti, rasijani onaj uštap.
Spavajmo mirno: mladost je klonula.

Uspravimo stabla što su ih njeni vihuri svinuli
i hvalimo vrijeme koje nam daje snagu.
Od mutnog potoka bit ćemo rijeka čista
Hvalimo dane koji dolaze,
jer plodna rijeka teče velikom moru.
Neko žalo na jugu bit će joj dovoljno
da jednog dana zagrlji ocean
i ne odvaja se više od svog vidika.

OKOVANI PJEŠACI

Hoće li nam noge šuštati na putu,
hoće li nam oči klonuti u sumnji?
I svu bijedu našu, svu tjeskobu ljutu
hoćemo li gnjevom sažeti u munji?

Mi smo probuđeni konjanici svjetla,
mi smo zazivana odgonetka uma.
Za nama je grcaj umirućeg pijetla
na posljednjoj stopi krvavoga druma.

Hoće li nam noge šuštati na putu?
Hoće li nam oči klonuti u sumnji?

VRIJEME

Nitko ne čuje vrijeme kako gazi
po tihoj travi hodom od baršuna.
Na bijelome konju ono prolazi
visoko iznad usamljenih šuma.

Rastu sjenke, obzorja se gase
i svjetlost zvijezda prestaje da bruji.
Posljednje od sviju još se glase
imenom tvojim ptice u oluji.

VOLIM STAROST

Volim starost, ona je puna srca,
i tihih ganuća, i ljubezne riječi.
Vrt što smiruje dugi život čovječji,
svjetionik rujni kraj olujnih rta.

Ona je balzam, mir hrastovih šuma,
vjetar što miluje pokošene livade.
Ona je zimski put kroz vinograde,
sunce na zapadu, opustjela gumna.

Volim starost vedru, bez sjene umiranja,
kroz koju pršti smijeh dječaka, žagor ulica.
Za kojom ostaju dvorišta i staje pune blejanja,
i prostrana, mirna svjetlost oranica

Volim starost sretnu, starost zanesenu,
okruženu blagim darovima zemlje.
Na štap svojih dugih godina naslonjenu,
koja pogledom tužnim ispraća posljednje želje.

balzam — melem: prenes.: utjeha, olakšanje

DALEKA NEPOZNATA PTICA

Kada sa ugaslih golih planina siđe večer
vrela od mjeseca i meketom stada praćena
hoćeš li tada. o neznana ptico.

koja se kriješ u nepristupnom kraju,
u zazidanom vrtu ljepote
do kojeg drumovi ne vode,
do kojeg glasnici ne stižu,

hoćeš li tada, besmrtna ptico,
sletjeti k nama i u tišini
zapjevati svoju blagu pjesmu
koju nikada ne čusmo? Dugu pjesmu
od koje lavovi u dan utonu
i cvijeće prohoda, a mrtvi svirač zadršće
i uputi se kroz plave omorike.

Doći će berači maslina,
žene s košarama riba i snažni ljudi
koji uspravljaju krme velikih brodova
put mrzovoljnog oceana
i imaju oči trudne od svjetlosti
visokih Dođneva i žedno srce.

Oni će reći: šuma pjeva
i ocean pjeva. Debla omorikova
propjevaše na našim ramenima!
Tada će se probuditi starci
koji su već odavna zaboravili
kad cvjeta loza. I starice što se plaše noći

trgnute iz drijema pomislit će
da je netko iz daleke zemlje dojezdio
na crnom konju, donijevši im natrag
punu cvijeća njihovu odbjegli mladost.

Tada će se otvoriti prozori
koji se nikad nisu otvarali.
Zaškripat će zasuni na vratima od drveta
i verige na vratima od željeza. I izaći će na prag
oni koji su se bojali izaći.

Prosut će se zveka vedara
oko raspečaćenog zdenca, gdje vodonoše
napajaju srne i jaganjce.
A mladići topli od ljubavnog disanja šume
pognuti pod stablima koja se dime od smole
i koja pjevaju na njihovim ramenima
neće čuti žubor vrela
hladovit za njihovim stopama,
nego će misliti na djevojke
nad bunar nadnesene, kao krošnja
ustalasana, bijelih grudiju
i očiju tamnih kao voda.

Pjevat će oni koji nikad nisu pjevali.
Hod će biti more, a more
plesać u kretnji zaustavljen.
Oni koji nisu nikad plakali
poklonit će se onima koji plaču
I koji nisu nikad ljubili
pitat će one što izgubiše san
od čega da sagrađe splav i s kojim vjetrom
da krenu na taj strpljivi put.

A putnik, daleko od zavičaja, smiješit će se
kada iznesu preda nj kruh i so,
jer je prijateljska riječ tuđinca
bila tako dobra i tako stara
kao da ju je izrekla njegova mati.

O, podimo naprijed! Možda ćemo naći
daleku pticu? Možda ćemo čuti
njezinu pjesmu. I prestati da obilazimo
gradove bedemima opasane,
da udaramo u tromi bubanj
i kopamo mračne rovove
uznemirujući lešinare

Recite nam vi što izgubiste san.
i vi što tisuću godina sjedite na sprudu
čekajući da progovori pijesak,
od čega da sazdamo splav i kojim morem
da otplovimo u mudru zemlju
u kojoj snovi postaju vrijeme,
raskršća suncokreti, a smrt
studenac s kojeg se napaja život?

Hoće li se oglasiti citre, i ljiljani
čuti svirače, i slijepa dolina
vidjeti baklje onih koji dolaze
iz tame budućnosti da pretvore
našu ponoć u svoje podne,
našu zimu u svoja proljeća,
našu ljubav u svoj voćnjak
i naše oči u svoja djetinjstva?

Sestro obzorja! Ptico blistava
koja stojiš na cesti naših bdjenja
i krstariš nad bespućem
naših maštanja, kao orao
nad mukom nenastanjenih pećina,
učini da lavovi utonu u san
puni briga, i da cvijeće prohoda.
I zaustavi konjanike
na sporoj rijeci tišinom oblaka
imenom zore, šumom drevnog žita,
strahom stada ' samoćom stijena.

Ti, za koju nitko ne zna
u koje doba savijaš gnijezdo svoje
ni kad ga napuštaš, i kakvu žeđ
bez prestanka ne tažeći je. pjevaš
pod gorkim suncem. Odazovi se
izvoru čistom! O dugo dozivani
miru naših nespokojnih dana,
daleka, nepoznata ptico!

ELEGIJA

Eto: vjetar s mora vraća nam natrag odbjegle ptice
šumom krila što nas uči prolaznosti.

Ali šta marim ja da su noći moje i dani izbrojeni.

Neka trava spasi moju nježnost. Pijesak neka me nauči
voljeti.

Ne mogu u zlu da živim, a za dobrotu ismijat će me.

Gdje je taj za koga vrijedi kleknuti na cestu i dotaći
usnama

prah s njegove obuće? Taj koji će kao livada
svakog proljeća cvjetati u meni.

Neka dođe jedno proljeće što će nas naučiti biti radost
jedni drugima, i ostati lijepi

Jer vječnoj mijeni usprkos, ja znam da moram naći
prije nego napustim ovu zemlju i ovo nebo
cvijet koji će zadržati bezazlenost
i ljubav koja neće prestati.

NEPONOVLJIVOST

U višnjevoj prašini sumraka
Tražim ne sebe nego vas strijelci
Koji ste oslijepili moju jeku
Spriječili kiše ranili voće
Kuća je napuštena šator usred šume
Mirisom bilja
Potkrijepljena odanost
Uspomene razbacani kosturi
Seobe
Zamorna pustolovino moje duše
Kako da učinim
Zauvijek nepomičnim
Ono što je prohujalo kraj mene
Kao zreo zvuk i plodna kretnja
Koja je radosno produžavala
Moju radoznalost
Da živim

VJETAR

Pod crnim krilom
Dugo ga je nosila
Blistava vrana
Zalutala u poljima.
Ona je zaspala
A vjetar je raširio
<£« Mokra krila
i zaboravio zemlju

(im)

ZIMSKA NOĆ

Svi su šumovi za tišinu zabrinuti
Koliko bezrazložne
Bjeline u drveću

Zimska noć daj mi plahost
Da izmislim nekoga
Tko je neponovljiv

(1963)

KAŽEM ZBOGOM

Kažem zbogom a mislim: moje oči
Zaista ne mogu otići daleko
Od tebe zavičaju
Blijed ooout dunje

Učinilo mi se da kažem
Vratit ću se moja ljubavi. %
A kazah ono što ljubav nikada
Neće smjeti da ponovi zbunjena
Pred svojim istinskim dubokim
Gradovima umjesto očiju

Kažem zbogom a mislim: damari tuge
Zašto se krijete u ovaj tren pod teškim
Grozovima srca
Netaknutog vinograda

(1963)

TUGA I RADOST ŠUME

Te pjesme što sam ih namijenila najmlađim čitaocima prčinile su mi veliku radost dole sam ih pisala. Jednom pokrenuta, uobrazilja je neobuzdano nalazila podstreka u zbivanjima iz životinjskog i biljnog carstva, i dok **sam** izmišljala te priče o mravima, ježevima, pticama **i** šumama, veselila sam se kao dijete. Što se veseli novim igračkama. Ovo liječenje umora, liječenje od stranputica i neplodnih traženja, doživjela **sam kao duševni preporod. Po** tko zna koji put sam **osjetila** rta su otkrića što ih poezija zna učiniti u naizgled, poznatom svijetu neizmjerena, i da je raspon tih otkrića ogroman: od filozofskih, intimističkih, strogih tumačenja života — do tih jednostavnih, što su plod razigrane mašte i povjerenja u život kome nisu potrebne velike riječi.

TUGA I RADOST SUME

Pjevahu u istoj šumi
jedno veče drozd i kos.
Drozd cipele imo zlatne
a kos jadan bio bos!

Ide šumom baba Jaga,
ispružila dugi vrat.
Pita vuka: »Tko to pjeva,
kume. u taj kasni sat?«

— Hm! Jedna je pjesma tužna.
Drugoj radostan je zvuk.
Jedan pjevač sit je, valjda,
drugi gladan! — reče vuk.

AT dva miša prođu tuda.
Prvi veli: »Ja to znam!
Onaj kom je pjesma tužna
žalostan *ie* jer je sam.«

t ' ε

Kad to čula vjeverica,
nasmija se: »Baš si glup!
Jedan pjevač kuka gorko
zato jer je lješnjak skup!«

AT promrmlja sa svog loga
medvjed stari od sna blijed:
— Bogme taj što ljepše pjeva
našao je negdje med!

Gušter glavu pomolio
pa prošapta: »Medo, znaj!
Onaj koji pjeva tužno
žali što je ljetu kraj!«

Pođe kući baba Jaga,
razbježa se šumski svijet.
Tad iz grma kraj potoka
glavu diže kasni cvijet.

Sluša pjesmu. I razmišlja:
»Da i potok pjevat zna,
klik't'o bi što vječno teče
plak'o bi jer nema sna!«

JUTRO

Probudila se
najprije ševa.
Htjela bi letjet
prije zore

Probudila je
zvončiće tihe
i rani vjetar
u smrekama.

i prije sunca
dok zvončići
u polju časke
ne otvore.

»Prvi ustadoh!«
šapće vjetar.
Zvončići viču
iz doline:

Čuj: **Iz** ševina
zlatnog grla
zvučna se pjesma
izvila sama.

»Probudismo se
jutros prvi!«
A ševa leti
u visine.

NOĆ

**Kad siđe ona
s bregova crnih,
cvijetu i ptici
zastane dah.**

**Sova iz duplja
izađe svoga.
Vuka i lisice
nije ju strah!**

PODNE

— Misliš da će
podne skoro? —
pita pčela
crnog mrava.

— Ne bih rek'o!
Žuna kuje,
vjeverica
još ne spava!

— Ja ću ipak
leći malo
pod tu lipu! —
reče pčela.

— Već su sjenke
posve kratke.
I žaba je
u hlad sjela!

Odmara se
zlatna pčela.
Vjeverica
sto već stere.

Žaba sjedi
u rogozu,
mali žabac
noge pere.

A mrav reče:
— Kad je tako,
neću ni ja
zadnji biti!

Hoćeš li me,
leptiriću,
za po sata
probuditi?

— O, i mene
prijatelju
kupusaru!
šane pčela.

— Vrlo rado!
reče leptir.
Dok oprašim
još tri sela!

Mrav pod glavu
čičak stavi,
pčela lonac
krat meda.

Suncokret se
okrenuo.
Trlja oči
pa ih gleda.

OLUJA

Grom zagrmje,
nebo se natmuri.
Ispod brda
erni oblak juri.

Zašuštalo
u dolini lišće,
mala breza
jasenu se stišće.

Zadrhtali
javori tanani
pa govore
visokoj platani:

— Tvoje oči
u daljinu vide,
kaži nama
da li vjetar ide?

A platana
staru glavu diže
u visinu,
oblacima bliže.

Obazre se,
mrko zašumori
i ovako
niskom drvlju zbori:

— Ide, djeco,
olujina ljuta,
prašinu je
uzvitlala s puta.

Na divljemu
konju k nama hita
pregazila
makove i žita!

Lako vama,
breze i jaseni,
vi se skrivajte!
Ali teško meni.

Ne mogu se
sagnuti ni skriti,
s vihorima
moram se boriti.

NEOBIČNA ŽELJA

Oblak pita svoga druga:

— Kuda žuriš, prijatelju?

— Ne mogu ti reći kuda.

Imam jednu tajnu želju!

— Tajnu želju? Možda more

iz daljine tebe zove

da mu gledaš vale modre,

brodove što u svijet plove?

Li' bi neku pticu zlatnu

u planini gonit htio?

O, da s tobom poći smijem,

hrabar bih ti vodič bio!

— Nit' je more, nit' je ptica,

niti valovi što huče!

Ja ne gonim pticu zlatnu

drugo mene naprijed vuče!

Hodi sa mnom. Eno dolje

za planinom, gledaj, brate,

dolinica ima jedna

crne ptice gdje se jate.

Cestom prašnom onud gazi

stado malo bez pastira.

Magarac ga vodi tužan,

u sviralu trošnu svira.

Čuješ li ih? Ožeđnjeli
idu tako već danima.
Ovce bleje, jagnjad strepi,
ovan zvecka zvončićima.

A magarac tužan svira
bez prestanka i odmora.
Stado bijedno dalje srlja
do pojišta, do izvora.

Al' su vrela u planini
zaključana, eto što je!
Sunce žeže, nigdje hlada,
srce zemlje presahlo je.

Pođi sa mnom. Znaš li sada
kuda žurim, kišni brate?
Želim stići stado malo
gavranovi što ga prate.

Vidiš dolje u dolini
ostarjele vrbe dvije?
Korito je prazno ondje
gdje je potok teko prije.

Molit ćemo vjetar južni
da nas ondje zaustavi.
Kada žedno stado prođe
»dobro jutro« ti pozdravi!

**Ovan će se obazreti,
magarac će reći: Tiše!
Dva oblaka vidim sura,
mili moji, bit će kiše!**

Bit će kiše! — ponavljat će
žedno stado zaneseno.
Šaptati će: — Izvor huči.
Dva oblaka stižu eno!

Sjenka će se cestom pružit,
hlad će sići u dolinu.
Pobjeći će crne ptice
preplašene u daljinu.

Tako reče oblak rosni
svome drugu u visini.
A drug mu se zamislio,
priča mu se čudna čini.

Onaj reče: — E, pa zdravo!
Sad znaš moju tajnu želju.
Drugi oblak đoviknu mu:
— Idem s tobom, prijatelju!

OSTAVLJENI ŽDRAL

Jednog jutra u aprilu
u jatu što je poput klina
ždralovi, radosni trubači,
doletjeli su iz daljina.

U tom je jatu bilo dvoje,
sivi ždral i ždralica plava,
što letjeli su skupa
vrh modrih gora i dubrava.

U zavičaj su stigli dragi,
već pozdravlja ih šaš i rijeka.
Ostrvo malo sred močvarja
sa obalama tihim čeka.

Razidoše se, eno, ždrali
kud koji, svak sa svojim ciljem.
A sivi ždral sa ždralovicom
sklonište traži među biljem.

Reče joj ždral: »Kad trava bude
visoka, tu ćemo se skriti.
U gustom rogozu i šašu
od granja ćemo gnijezdo sviti.«

Ždralica kimne i zagazi
u močvaru da noge hladi.
A ždral je dotle prepun snova
strpljivo pas'o na livadi.

Al' podne prođe. Sve je pusto.
Iz misli svojih ždral se prene.
Ždralici plavoj nigdje traga,
samo se trska njišu sjene.

Prodoše dani u samoći.
Tugovao je ždrai kraj vode.
Ždralicu vidio je svoju
za drugim ždralom kako ode.

0 strašnoj kazni deset dana
razmišljao je tisuć puta.
1 bijes divlji i gnjev ga more
dok obalom ko uklet luta.

Na ostrvo odletje najzad.
U rogozu i blatu spazi
ždralicu svoju nasred gnijezda,
a drugi ždral je okom pazi.

Zadrhta sivi ždral i reče
sam sebi: »Ludo natrag kreni!
I budi dobar, budi tih
ko i svi tužni napušteni!«

Još jednom osvrne se tamo
gdje ona. brižna, gnijezdo grije
i blatom maže perje sjajno
da lovčevu se oku skrije.

»Uskoro bit će matil!« šapnu.
»Pa budi sretna, ostaj zbogom!«
I odletje A sjenka dugo
nad mirnom kružila je vodom.

ČAPLJA I RODA

Živjele su kraj močvare
siva čaplja, roda bijela.
Odavna je među njima
grdna kavga započela.

Jednog dana uze roda
list papira iz crtanke.
Kraj vode se zaustavi,
ispružila noge tanke.

Na tle papir položila,
boje rasula po travi.
Tko bi znao što se zbiva
u njezinoj mudroj glavi?

Nad vodu se nadnijela,
dugo gleda sliku svoju.
Pa zarine kljun u travu,
ružičastu zgrabi boju

I našara kljunom vješto
na papiru lik svoj pravi.
Kljun baš crven ko jagoda,
krila malo nagaravi.

Kad dovrši, još napisa
ispod slike, nek svi znaju:
»To je roda: najmudrija
od svih ptica u tom kraju!«

— Tako! — reče — stavit ću te
na raskršću nek svi vide.
Ponosito sliku uze,
glavu digne i otide.

Al' iz šaša zelenoga
to motrila čaplja siva.
Presavila vrat tanani,
duge noge u mulj skriva.

Od pakosti pozelenje
ko močvarska ona trava,
a od bijesa sve joj crna
perjanica podrhtava.

Po list bijeli sad i ona
gnijezdu svome brzo skoči.
Već ga na tle razastrla
i u boje kljun zamoči.

Šapće jetko: »Prijo, rodo,
sad si sebe proslavila
tako mudro, ded pričekaj,
nečem sam se dosjetila.

I ja ću te naslikati
na ovome bijelom listu
kladimo se, ko za šalu,
bez pogreške, takvu istu!«

Pa lukavo traži mjesto
gdje se roda ogledala.
Spazi lik svoj u močvari,
šapnu: »Tu je! To sam znala!«

Napakostit rodi htjede,
a ispade druga šala:
misleći da slika rodu
čaplja sebe naslikala.

Pa napisa ispod slike:
»Jeste li je prepoznali?
Gledajte je sa svih strana
i smijte se toj budalil!«

— Tako! — reče — stavit ću
na raskršće nek svi vide.
Zadovoljno sliku uze,
glavu digne i otide

Na raskršću toga dana
dva čudaka vjetar njiše.
Tko god prođe, svak zastane:
gleda, čita što tu piše.

Svi se čude, svi pitaju:
— Gdje su te budale dvije?
Svak se ruga rodi taštoj.
Glupoj čaplji svak se smije.

NOĆNE ZAGONETKE

— Netko u šumi
drva cijepa! —
Reče sova
starica slijepa.

Tada iz duplja
ćuk se javi:
— Mjesec na rijeci
ćun svoj pravi!

Al, sova šane:
— Lupa se čuje.
Sigurno žuna
ključeve kuje.

— Šta će joj ključić? —
pomisli ćuk.
Ne kuje više,
posvud je muk!

— Žuna odavna —
starica veli
— škrinjicumoju
otključat želi.

— Šta će joj škrinja? —
upita ćuk.
Bakice, spavaj,
posvud je muk!

— Škrinjica moja
knjiga je puna.
To dobro znade
crvenkapa žuna!

— Šta će joj knjige?
upita ćuk.
• Ne čujem ništa,
svuda je muk.

— U knjigama se
mudrost krije.
Pst! Opet isti
bat kao prije!

Ćuk naočale
stavi i reče:
— Na rijeci mjesec
drva siječe!

A kada mjesec
dovrši ćun,
dviije je stvari
stavio u nj:

■ Na pramac srebrn
golemu dinju,
a na kormilo
sovinu škrinju.

Zapjeva mjesec:
— Bježimo, škrinjo!
S brijega sovina
vjetar je pirn'o.

Sova ga šalje
za nama, čuj.
Šapće mu: vjetre,
prevrni im čun!

»Vjetar je konja
pognao kasom« —
zapjeva škrinja
dubokim glasom.

»Veslaj, mjeseče,
skoro će zora.
U zoru sunce
izaći mora.

Mene iskrcaj
kad se razdani
ispod tri vrbe
na drugoj strani.

Neka me nađu
đaci maleni.
Neka se čude
što je u meni!«

Zaspala sova,
zaspao ćuk.
Školskoga zvonca
prosu se zvuk.

Ribiči mali
u drvenom čunu
škrinju su našli
svu priča punu.

KIŠA U SUMI

Noć je mrkla,
kiša lije.
A krijesnica
šumom kroči.

Fenjer joj se
pogasio.
Od sna teške
sklapa oči.

Ugleda
kolibicu.
— Tko je u njoj?
Bi li zvala?

Ohrabri se:
fenjerićem
tri puta je
zakucala.

Prenula se
pečurkica.
Otključala
žuta vrata.

— Uđi samo,
kakva kiša!
— Pada, kumo,
već tri sata!

— Jesi l' gladna!
— Nisam, hvala!
Spavati bih
malo htjela.

— Založit ćeš
nešto ipak.
Pogačica
još je vrela!

AF krijesnica
oči sklopi
i u mokrom
kaputiću

na tle sjedne
uz šum kiše
tiho zaspí
u kutiću.

S A D R Ź A J

<i>Vesna Parun</i>	5
SAN	9
Sdtl	19
Bila sam dječak	11
Dijete i livada.....	12
Brat i sestra	13
Željeznica iz brežuljaka djetinjstva .	14
Iz stare crtanke.....	15
Seobe	16
Nekad u jasne večeri.....	17
Oblac: kišni.....	18
Na postelji mojoj.....	19
Oć	20
Svjetlost pjesme	21
ZEMLJA I LJUDI . ,.....	23
Zemlja i ljudi	24
Ivanja Rijeka .	25
Rat	27
I smrt je zora.....	29
Balada prevarenog cvijeća ...	30
Ribari	32
Tri pjesme o Republici	35
Iskresan? java.....	38
Moja domovina.....	40
I sazri sloboda	42
Uniđi pod naš krov	43
M: nismo sišli	44
Put naš je	45
Zemljp je naša blaga.....	46
Togobnu stvar smo.....	47
Ja volim	48
Zauvijek domovini	49

LJUBAV . . . ,					51
Ljubav . .		• •	•		52
Lice u sjeni .			•		53
Ushit	*	• •	•		54
Okupaj rosom .	,	• •	•		55
Uđi. nevini dane	.	• •	9		56
Masline, šipak i	oblaci		•		57
Kasni sjaj .	•	• ♦	•		58
Adam ■ Eva	.	• •			59
Budi tih	•	• •	•		60
Prva ljubav	•	9 •	•		61
Ne pitaj više .	•		9		62
Ljubomor	•	• 9	9		63
Pjesme su umorne	•		•		65
Zlato	•		9 •		66
BAJKA	9	99	9	9	6 7
Bajka	9		• •		68
Sumrak	•	• 9	• •		69
Tuga za voćem .	,	• •	• •		70
Balada o izlasku	sunca	• 9	9 •		71
Poziv u tišinu		• »	9		72
Ptica	.	* 9	9		74
Djevojke u mauzoleju .		• *	9 •		74
Sumrak pred kišu	9	t 9	9 •		76
Masline stare .	9	99	9 •		77
Duša mora .	•	99	9 •		78
Kasna jesen .	#	99	9		81
Konjanik . .	9	99	9 9		82
PROZORI . .	•	99	• •		83
Prozori	9		9 •		84
Pjesma je zora .	•	99	• 9		85
Tuga predgrađa	•	• 9	9 •		86
Mi se mijenjamo kao lišće . .			9 •		87
Oproštaj u bronci		•	• «		88
A kakva je u nas riječ			9 •		90
Riječ koja nas je uvrijedila .			•		91
Budite hrabri, moreplovci			9 •		92
Od davnine	.	9	9 9		93
Mi * sunce .	•	• •	9 •		94
Pozdravljen dan	• •	• «	• •		95

Mladost . .	* .	#	•	»	ft	96
Okovani pješaci	• .	ft	ft	»	ft	98
Vrijeme	• «	ft	•	ft	•	99
Volim starost .	.	•	ft	ft	•	100
Daleka nepoznata	ptica	•	#	ft	.	101
Elegija	. •	9	*	ft	•	105
Neponovljivost	• .	ft	i	t	•	106
Vjetar	ft •	•	#	ft		107
Zimska noć	* *	ft	•	ft	•	107
Kažem zbogom	* •	ft	•	ft	•	108
i 1 RADOST SUME	ft	I	ft	*	•	109
Tuga i radost šume	ft	ft	«	•	•	110
Jutro	ft *	ft	ft	ft	•	112
Noć	» »	ft	ft	ft	•	112
Podne	* ft	ft	ft	ft	*	113
Oluja	t »		ft	ft	•	114
Neobična želja	* ft	ft	•	ft	•	115
Ostavljeni ždral	• ft	ft	•	ft	•	118
Čaplja i roda .	• *	ft	•	ft	•	120
Noćne zagonetke	, »		ft	ft	•	123
Kiša u šumi .	• •	i	ft	ft	•	125